

Studietur til Nasjonalbiblioteket og Kartverket

17. – 18. november 2021

Oppbevaring, behandling og tilgjengeliggjøring av kart og tegninger

Av: Anne Smith Lorentz

Deltakere:

Anne Smith Lorentz,
prosjektleder ordning/
rådgiver

Kim Arild Mulder,
prosjektleder digitalisering

André Eiken, konsulent
ordning

Bård Raustøl, rådgiver

Bakgrunn og formål

Arkivsenter sør har
nærmere 10 000 hyllemeter

med papirarkiver i magasinene. Det ligger fremdeles noe igjen hos kommunene som vi skal ta inn, blant annet en god del kart og tegninger. Sammen med de kart og tegninger som vi har hos oss, både ordet og uordnet, utgjør dette arkivmaterialet en stor og viktig del av vår samlet mengde arkiv. Kartene og tegningene er i ulike format fra flere tidsperioder, og Arkivsenter sør har per i dag ikke tilfredsstillende oppbevaringsmuligheter for dette.

Med ønske og planer om å få på plass god oppbevaring, behandling, tilgjengeliggjøring og formidling av dette materiale, søkte vi Arkivforbundet om midler til studietur i mai 2020. Vi fikk tildelt 10 000 kroner til formålet. Grunnet koronasituasjonen ble studieturen gjennomført i november 2021.

Nasjonalbiblioteket

Tidlig 17. november satte fire medarbeidere fra Arkivsenter sør seg i bilen mot hovedstaden. På Nasjonalbiblioteket ble vi tatt imot av kartansvarlig og historiker Benedicte Briså. Hun viste frem og fortalte om kartsenteret som åpnet i 2019. Her har de verdens største samling

trykte kart over Norge, Norden og områdene i nord, med kart fra slutten av 1400-tallet til slutten av 1800-tallet. Den største delen av utstillingen kommer fra William Ginsberg, som

samlet over 2000 kart, atlas, eldre geografiske bøker og reiseskildringer over Norge og Skandinavia. Nasjonalbiblioteket har til sammen rundt 150 000 kart i sitt depot, så det var mange gode tips å ta med seg for hvordan materialet bør oppbevares og håndteres.

Kartsenteret er ellers åpen for alle som er interessert i å se, og det kan virkelig anbefales å ta en tur hit.

Arkiv er lite verdt om det ikke er tilgjengelig for brukere. Etter besøket på kartsenteret ble vi tatt imot av Trond Myklebust, direktør for digital formidling ved Nasjonalbiblioteket. Han fortalte oss hvordan de jobber for å nå ut til hele landets befolkning med å fortelle gode visuelle historier fra deres enorme mengder digitaliserte dokumentasjon. Mange kjenner nok også til NB sitt avisarkiv, som er en meget god informasjonskilde. Ved Nasjonalbiblioteket er de også langt fremme med bruk av kunstig intelligens, som gjenkjenner avanserte håndskrifter. Fremtiden er lys for enklere gjenfinning og forståelse av eldre tekst. Har du ikke allerede tatt i bruk Nasjonalbibliotekets nettsider, er dette en side du bør utforske.

Kartverket

Med kart i fokus, var det naturlig å besøke Kartverket. Fra Oslo endte vi opp i Hønefoss. Torsdag formiddag fikk vi en svært god innføring i deres kartsamling, og hvordan denne blir ivaretatt og brukt. Vi ble vist alt fra eldre kart til satsing på nyere digitale løsninger. Seniorrådgiver og fagarkivar Sidsel Kvarteig var vår gode vert, og hun ga oss også en spennende omvisning. Vi fikk se utstyr som brukes til digitalisering og ikke minst ble vi tatt med i magasinet. Her hadde Kvarteig på forhånd funnet frem flere godbiter av forskjellige typer kart fra Agder. Entusiasmen fra enkelte i gruppen fra sør var rimelig stor.

Vi fikk en flott avrunding på studieturen da vi ble tatt med til det flotte og innholdsrike museet de har i lokalet på Ringerike. I Norsk kartmuseum har de en unik samling instrument og utstyr som er brukt til oppmåling og kartlegging siden 1773. Dette er åpent for alle, og du vil neppe angre på en guidet tur her. Vår mann for dagen var geodet Bjørn Geirr Harsson. Han var selv ansatt i Norges geografiske oppmåling/Statens kartverk fra 1968-2005, så han kunne virkelig sine saker.

Veien videre

Det var en inspirert og fornøyd gjeng som pakket med seg ny kunnskap og flere gode tips hjemover til Kristiansand. Arkivsenter sør vil i 2022 sette i gang en prosess med innkjøp av skap, skuffer og hyller for oppbevaring av kart og tegninger. Vi vil etter hvert også legge en plan for hvordan vi kan digitalisere og formidle kartmaterialet på en hensiktsmessig måte. Vi vil også se på mulighetene for å knytte sammen kart/tegninger med annen type arkiv i nye digitale løsninger.